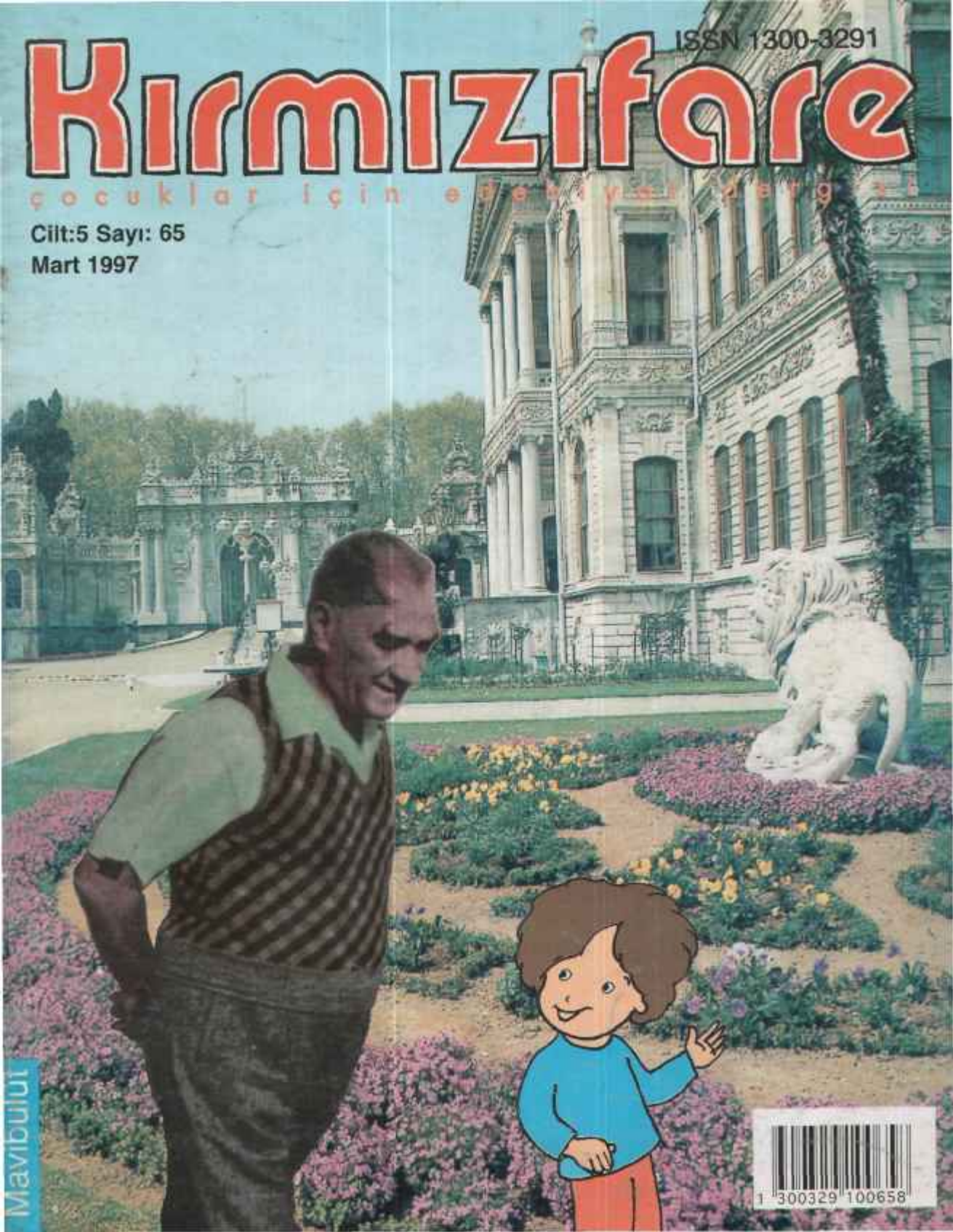


KIRMIZIFARE

ISSN 1300-3291

çocuklar için edebiyat dergisi

Cilt:5 Sayı: 65
Mart 1997



Kırmızıfare Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 55. maddesi gereğince incelenmiş, eğitim ve öğretim açısından 24 Aralık 1990 tarihli, 2328 sayılı Tebliğler Dergisi'nde okullara tavsiye edilmiştir.

Kırmızıfare

ISSN 1300-3291

ç o c u k l a r i ç i n e d e b i y a t d e r g i s i

Cilt: 6 * Sayı: 65 * Mart 1997

Sahibi ve Sorumlu Müdürü: Fatih Erdoğan

*

Danışma Kurulu:

Prof. Dr. Meral Alpay, Ferit Avcı, Yıldırım Derya, Mustafa Eremektar, Turan Yüksel

*

Ayda bir çıkar.

Fiyatı:200.000TL

Abonelik Bedeli:

Yıllık 12 sayı: 2.400.000TL

(Cilt kapağı yıl sonunda abonelere ücretsiz gönderilir.)

Yurtdışı: DM70.

Yurtdışı taahhütlü: DM85

*

Baskı: Ayhan Matbaacılık (629 06 83)

Cilt: Sema Cilt Evi (567 86 29)

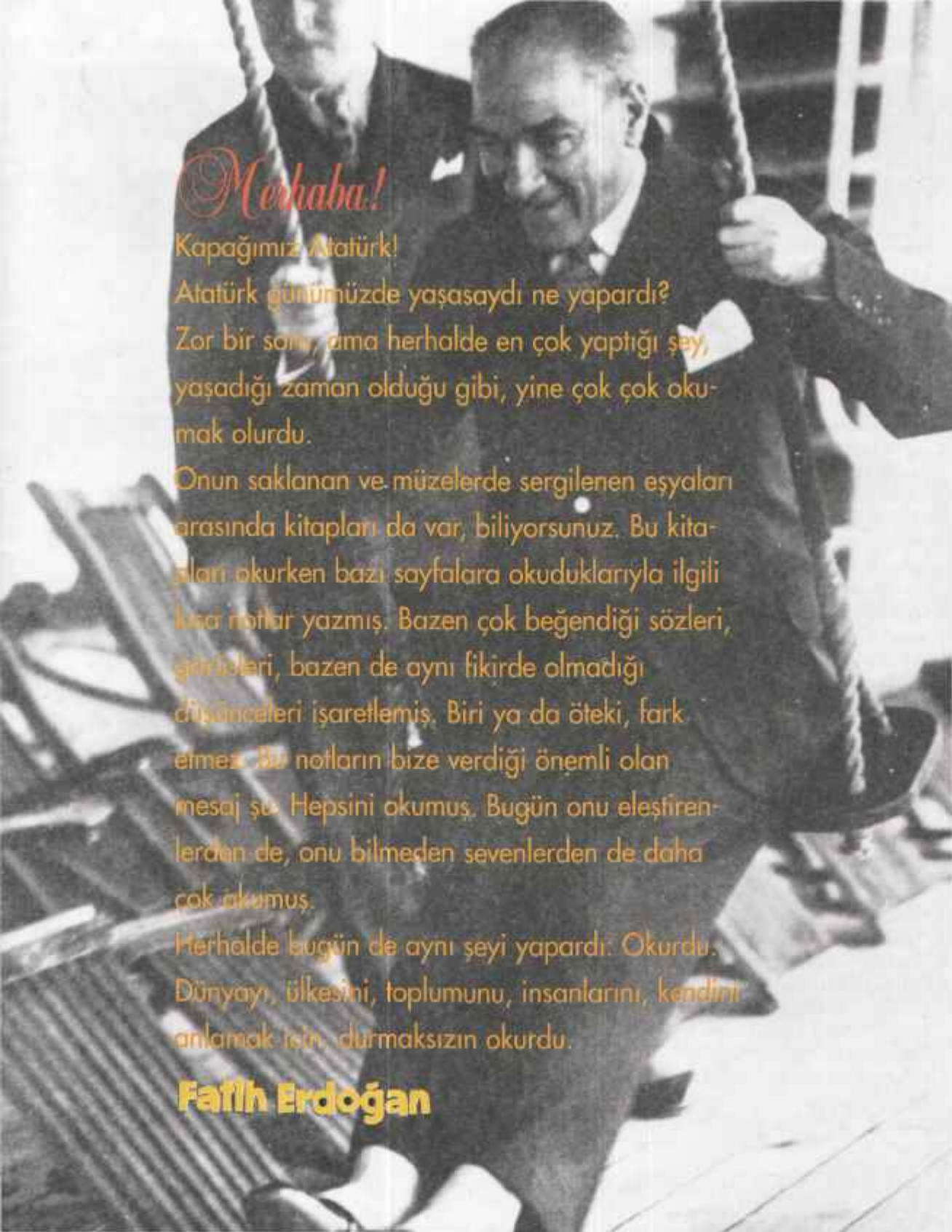
*

MAVİBULUT YAYINLARI

Yeniçarşı Cad. 33 Ferah Ap. Kat:4 80060 Galatasaray İstanbul

Tel: (0212)252 63 75-76 * Faks: (0212)244 08 60

Kapak: "Atatürk ve Serdar Dolmabahçe'de" adlı kitaptan



Merhaba!

Kapağımız Atatürk!

Atatürk günümüzde yaşasaydı ne yapardı?

Zor bir soru, ama herhalde en çok yaptığı şey, yaşadığı zaman olduğu gibi, yine çok çok okumak olurdu.

Onun saklanan ve müzelerde sergilenen eşyaları arasında kitapları da var, biliyorsunuz. Bu kitapları okurken bazı sayfalara okuduklarıyla ilgili kısa notlar yazmış. Bazen çok beğendiği sözleri, görüşleri, bazen de aynı fikirde olmadığı düşünceleri işaretlemiş. Biri ya da öteki, fark etmez. Bu notların bize verdiği önemli olan mesaj şu: Hepsini okumuş. Bugün onu eleştirenlerden de, onu bilmeden sevenlerden de daha çok okumuş.

Herhalde bugün de aynı şeyi yapardı: Okurdu. Dünyayı, ülkesini, toplumunu, insanlarını, kendini anlamak için, durmaksızın okurdu.

Fatih Erdoğan

Kırmızıfare Postası

Yeniçarşı Cad. 33 Ferah Ap. Galatasaray İstanbul. Tel.:0212-252 63 75, 0212-252 63 76. Faks: 0212-244 08 60. mavibulut@superonline.com

ESKİ ZAMAN- LARDA

SERDAR TURAN

Bir zamanlar, tarih öncesi çağlarda yeryüzünü korkunç bir yaratık yönetiyordu. Ona "Lanetli Yaratık" adını vermişlerdi. Şehirdeki evleri yerle bir ediyor, insanları ürkütüyordu. Genç, Habi adında biri vardı. O savaşıydı, cesur bir savaşçı. Aggoyo'dan gelmişti. Derisinin rengi kahverengiydi. Ailesi Lanetli Yaratık'tan çok korkuyordu. Habi'nin hiç arkadaşı yoktu.

Habi'nin silahları ok, yay ve mızraktı. Lanetli Yaratık'ı öldürmek istiyordu. Bir gün Habi bir mağara buldu, mağaranın içine girdi, karanlıkta parlayan bir şey gördü. Yanına gitti. Parlayan şey, pırl pırl ışık saçan bir kılıçtı. Kılıcın sihirli olabileceğini düşündü. Kılıcı eline alıp mağaranın duvarlarını yerle bir etti. Böylece mağaranın da sihirli olduğunu anladı. Kılıcı aldı ve mağaradan çıkıp koşu koşu ailesinin yanına gitti. Ailesine kılıcı gösterdi. Herkes kılıcı dikkatle inceledi. Ailesine başından geçenleri anlattı. Habi ailesine, Lanetli Yaratık'ı öldürebilecek tek şeyin bu kılıç olduğunu söyledi. Habi'nin küçük kardeşi sihirli kılıçla oynamak istedi de Habi çok tehlikeli diye



engelledi. Habi sihirli kılıcı odasına sakladı.

Şehre gitti. Giderken kılıcı da aldı. Hemen Lanetli Yaratık'ı gördü. Lanetli Yaratık onu itti. Habi ondan kurtuldu. Sola bir adım attı, yaratık sağa bir adım attı ve Habi onu vurdu. Lanetli Yaratık öldü. Anlaşılan Lanetli Yaratık sağını solu bilmiyordu.

Sevgili Kırmızıfare Dergisi çalışanları,

Beni tanıdınız mı? Ben Simay Keçeci, Çerkezköy Atatürk İlkokulu'nda öğrenciyim. Sizin Kırmızıfare derginiz sınıfımızda hemen hemen hepimizde var. Derginin içindeki konuları çok beğeniyoruz.

Ben bizim sınıf adına yazıyorum. Bu görevi bana öğretmen verdi. Unutmadan söyleyeyim. Bizim sınıf hababam sınıfından beter.

Bu kadar bilgi yeter. Satırlarımı burada noktalıyorum.

Sizi çok seven Simay Keçeci ve

sınıf arkadaşları.

*Sevgili Simay,
Sana ve arkadaşlarına
teşekkürler. Senin ve
arkadaşlarının mektuplarını
bekliyorum. Kırmızıfare.*

SEVGİ

Ne olur savaş olmasa?
Ne olur öldüren olmasa?
Herkes barış içinde olsa
Ne olur?
Ne kazanırsınız düşmanlıktan
Hem daha çok kazanırsınız
Dostluktan.

Sevgili Fatih abi, senin
Öykülerini çok seviyorum
Ben de senin gibi olmak
İsterim

Umay Kayaalp
İlhami Ertem İlköğretim
Okulu
İstanbul

*Sevgili Umay,
Fatih Ağabey, öykülerini sevmenden dolayı çok mutlu oldu. Diyor ki, "Umay bu gidişle daha güzellerini yazacak, hiç şüphesi olmasın." Sevgiler, Kırmızıfare*

Arkadaşım...



Sınıfta yanımda oturmak ister
Ben de onun

Hasta olunca beni merak eder
Ben de onu

Canı sıkılınca benimle konuşur
Ben de onunla

Mutlu olduğunda beni arar
Ben de onu

Birisi kötü bir şey söylese hakkımızda
O beni savunur, ben onu

Biri hakkında kötü konuşacak olsak
O beni susturur, ben onu

Yanlışımı yüzüme vurur,
Ben de onun

Başarımla gurur duyar
Ben de onun

Başaramazsam üzülür, beni teselli eder
Ben de onu

"Arkadaşımdır," derim, kim diye sorarlarsa,
O da öyle der...

Fatih Erdoğan

Resim: Maurice Sendak, Else Holmelund
Minarik'in *A Kiss For Little Bear* kitabından



Yeşil Gözlü Yılan Balığı

Bir zamanlar şehrin fakir mi fakir bir semtinde eski mi eski bir apartmanın bodrum katında beş çocuğu ile birlikte yaşayan dul bir kadın varmış. Kadının hiç parası yokmuş, o yüzden çocuklarını bazı akşamlar yatağa aç karnına yollamak zorunda kalıyor ve bu yüzden çok mutsuzluk çekiyormuş.

Yine bir akşam her biri kendilerine düşen yarımşar patatesi yedikten sonra aç aç yataklarına gitmişler. Aslında tabakları doğru dürüst kirlenmemiş bile ama kadın yine de bulaşıkları yıkamak üzere mutfığa gitmiş. Orada çocuklarının guruldayan karınlarını işiterek ağlamaya başlamış.

Kadının lavaboda bulaşık yıkarken döktüğü kocaman gözyaşları bulaşık sularına karışarak lavabonun deliğinden akıp gitmiş. Ama bu gözyaşları o kadar acı ile yüklüymüş ki boruların içindeki suyun içinde erimeden ta denize dek ulaşmışlar. Denize de karışmadan tek başlarına açıklara doğru yüzmeye başlamışlar.

Onlardan birini yosunların arasında kendi kendine oynamakta olan yeşil gözlü genç bir yılan balığı görmüş.

"Aa, şuraya bak. Bir gözyaşı damlası," demiş. "Ne kadar üzgün, ne kadar hüznü bir damla."

Sonra bir damla daha ilişmiş gözüne, derken bir tane daha. Yılan balığı büyük bir meraka kapılarak damlaları takip etmiş. Gözyaşlarının denize döküldüğü lağımın ağzına gelince de merakına yenik düşmüş, burnunu tıkayarak lağıma dalmış.

Gözyaşlarını izleyen yılan balığı kadının yaşadığı yere ulaşmış ve su borusunun içinden mutfığa tırmanmış. Kafasını lavabonun deliğinden çıkararak güzel yeşil gözleri ile etrafına bakmış. Rafların nasıl tamtakır olduğunu, ekmek kutusunun bomboş durduğunu görmüş. İçeriden kadının hıçkırıkları gelmiş kulağına.

"Demek gözyaşlarının sahibi o," demiş kendi kendine. Sonra da uyuyan çocukların aç karınlarının gurultusunu işitmiş. "Ah, şimdi anladım," demiş. "Onlara yardım etmeliyim."

Yılan balığı hemen denize dönmüş, gördüğü ilk balığı yakalayarak olabildiğince çabuk, yoksul kadının mutfığına yüzmüş. Ağzındaki balığı lavabonun deliğinden güç bela geçirip oracığa

Dilek Aykul Bishku



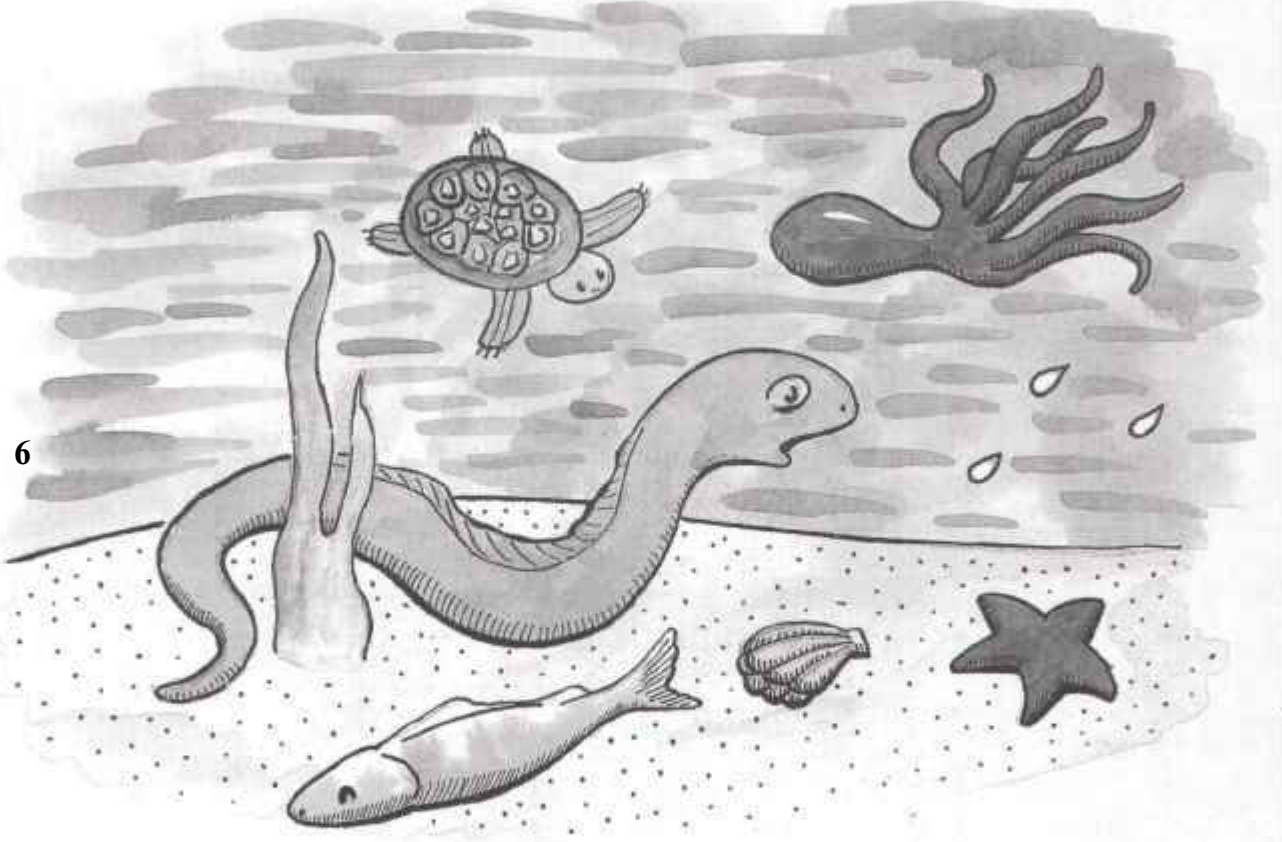
bırakmış.

Kadın çocuklarından birine bir bardak su götürmek için mutfığa geldiğinde lavabonun içinde yatan yeni yakalanmış taze balığı görmüş. Önce gözlerine inanamamış, tekrar

balığı yiyip karınlarını doyurmuş ve bu kez tok olarak yataklarına dönmüşler.

Kadın sevinç içindeymiş. Balığın oraya nasıl geldiğini anlamamış ama onu getiren talihe şükretmekten de

6



tekrar bakmış, ama hayır, hayal falan gördüğü yokmuş. Balık gerçekten de oradaymış. Kadın uzun zamandır kullanmadığı kızartma tavaasını çıkararak balığı bir güzel pişirmiş ve çocuklarını uyandırmış. Hep birlikte

geri kalmamış. Ertesi akşam yılan balığı yeni bir balık yakalayıp getirmiş; yoksul ailenin balığı güle oynaya yiyişlerini su borusundan dinledikten sonra huzur içinde denize dönmüş.

Üçüncü gece kadın dolabın arkasına saklanarak beklemeye başlamış. Lavaboda beliren balıkların sırrını çözmeye kararlıymış çünkü. Saklandığı yerden yeşil gözlü güzel bir yılan balığının lavabonun deliğinden ağzında bir balıkla çıkışını izlemiş.

"Hey," demiş. "Bir dakika dur!"

Yılan balığı korkuyla durup ona bakmış.

Kadın, "Ne olur, korkma," demiş. "Sana teşekkür etmek istiyorum, o kadar. Senin sayende çocuklarım aç yatmaktan kurtuldular. Sağol."

Yılan balığı yeşil gözleri dolarak, "Ah, hiç önemi yok," demiş. Sonra da yine denize dönmüş.

Günler böylece geçmiş. Yılan balığı her akşam ağzında bir balıkla su borusundan kadının evine gelmiş ve çocukları doyurmuş. Çocuklar da onu tanır olmuşlar, akşamları mutfakta toplaşıp onu beklemeye başlamışlar.

Bir gün yılan balığı denizde dolaşırken yine kadının gözyaşlarını görmüş. "Allah, Allah..." demiş. "Ne oldu acaba?" Elinden geldiği kadar hızla yüzerek yoksul evin mutfağına gitmiş. Kadını yine üzüntü içinde ağlar bulmuş.

"Kış geldi," demiş kadın, "Çocukların ayaklarını çamurdan koruyacak ayakkabıları, onları sıcak

tutacak paltoları yok. Ne yapacağımı bilemiyorum."

Yılan balığı bu duruma çok üzülmüş, onlara yardım edecek bir çare bulacağını söyleyerek lavabonun deliğinde kaybolmuş ve ertesi gece ağzında bir istiridye ile çıkagelmiş.

"Bunun içindeki inciyi satıp parası ile çocuklara kışlık giysiler al," demiş

Kadın yılan balığının dediğini yaparak çocuklarına sağlam ayakkabılar, sıcak mantolar, mantoları ile aynı renkte atkılar almış. Hepsi son derece mutlu olmuşlar. Birkaç akşam sonra yılan balığı onlara parası ile başka yiyecekler de alabilecekleri bir inci daha getirmiş. Bu birkaç hafta daha devam etmiş, fakat yılan balığı gündüzleri istiridye aramaktan geceleri de lağımda ve su borularında yüzerek mutfığa tırmanmaktan yorgun düşmeye, sağlığını yitirmeye başlamış.

Bir gün kadın yılan balığının güzel yeşil gözlerinin altında belirlemeye başlayan koyu renk halkalara bakarak, "Sevgili yılan balığı, seni çok yorgun görüyorum," demiş. "Gün geçtikçe de zayıflıyorsun. Sakın hasta olmayasın?"

Yılan balığı kendisini iyi hissetmediğini itiraf etmiş. "Eğer lağımda yüzmeye devam edersem, korkarım çok hasta olacağım," demiş. "O yüzden bu size getirdiğim son

inci olabilir."

"Ne olur," diye yalvarmış kadın, "Sen denize dön. Bizim için kendini feda etmene razı olamam."

"Ama o zaman siz ne yaparsınız, nasıl geçinirsiniz? Bu getirdiğim incinin parası bitince çocuklarını nasıl doyuracaksınız."

Kadın, "Bilmem," diyerek içini çekmiş. "Yeniden aç kalacağız herhalde."

Yılan balığı çocukların boş midelerinin nasıl guruldadığını hatırlayarak. "Hayır!" diye bağırılmış. "Onların yeniden aç uyumalarına izin veremem. Hayatıma mal olsa bile."

Bunun üzerine kadın ve çocukları çaresizlik içinde ağlaşmaya başlamışlar. Fakat içlerinden en küçüğü, "Yılan balığının hayatını bizim için tehlikeye atmasına gerek yok anne," demiş. "Neden onun getirdiği bu son incinin parasıyla okula başlayıp para kazanmamızı sağlayacak şeyler öğrenmiyoruz."

"Okul mu?" demiş Yılan balığı. "Okul da nedir?"

Aslında kadın da hiç okula gitmediği için, okulun ne olduğunu ve onlara ne faydası dokunabileceğini bilmiyormuş. "Sahi mi," diye sormuş, "Okula gitmenizin size bir faydası olur mu?"

Hiçbirinin aklına, onları yılan balığının sağlığı pahasına getirdiği

incilere muhtaç olmaktan kurtaracak başka bir şey gelmeyince, okula giderek birer meslek öğrenmeyi denemeye karar vermişler.

Yılan balığı onlara çok tatlı bir deniz şarkısı söyleyerek veda etmiş. Her birinin yüzüne güzel yeşil gözlerine yaşlar dolarak bakmış, çocuklar da onun ıslak kafacığından sevgiyle öpmüşler ve yılan balığı lavabonun deliğinde gözden kaybolmuş.

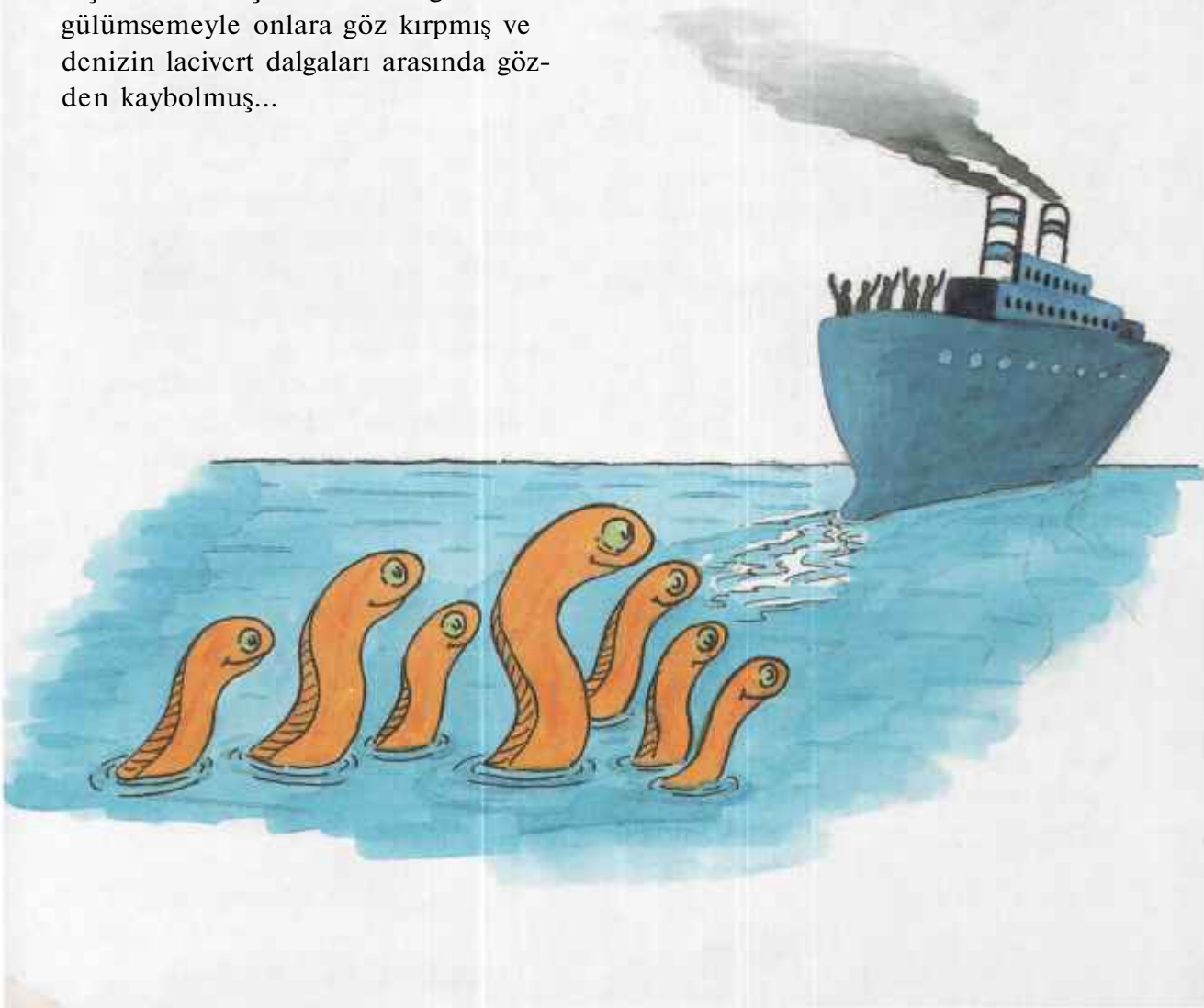
Kadın inciyi satmış, parası ile çocuklarını okula yazdırarak onlara kitaplar almış. Önceleri her şey çok zor olmuş. Çocuklar geçinebilmek için okuldan arta kalan zamanlarında ufak tefek işlerde çalışarak annelerine yardımcı olmuşlar. Uzun bir süre hayatları sıkıntı içinde geçmiş. Ama hepsi de çok çabalayıp birer meslek sahibi olarak okullarını bitirmişler.

En büyükleri elektrik tamircisi olmuş, ikincileri hemşire, üçüncüleri marangoz ustası, dördüncüleri çocuk doktoru, en küçükleri ise öğretmen. Anneleri onlarla gurur duyarak yaşlanmış. Hiçbiri yoksul bodrum katında geçirdikleri açlık dolu günlerini ve onlara yardım eden yılan balığını unutmamış.

Aradan yıllar geçtikten sonra bir yaz beş kardeş yanlarına annelerini de alarak aileleri ile birlikte bir gemi yolculuğuna çıkmışlar. Güvertede

toplanıp eski günlerden konuştukları
bir akşam vakti yılan balığından
öğrendikleri o tatlı deniz şarkısını hep
bir ağızdan söylemeye başlamışlar.
Küçük torunlardan biri birdenbire,
"Aaaa, şuraya bakın," diye bağırmış.
"Ne güzel!"

Deniz üzerinde bir sürü yeşil gözlü
genç yılan balığı oynaşmaktaymış.
Onların ortasında duran yaşlı yılan
balığını görmüşler sonra. Sevgi dolu
yeşil gözlerden tanımışlar onu ve sev-
inçle el sallamışlar. Yılan balığı tatlı bir
gülümsemeyle onlara göz kırpmış ve
denizin lacivert dalgaları arasında göz-
den kaybolmuş...



Pofpof Tavşan

Aydan annesi ve babasıyla ilk kez yurt dışına bir gezi yapacaktı. İlk kez uçağa binecekti. İlk kez dilini bilmediği yabancı bir ülkeye gidecekti.



miş. Anneannesinin evi sayılmazsa ilk kez yabancı bir evde kalacaktı. Ne çok ilk demeyin.

Aydan ancak dört yaşındaydı. Gerçi çok iyi tanıdığı amcasını ziyarete gidiyorlarmış ama olsun, bu

kadar ilk yaşanacak diye çok heyecanlıymış.

O gün evde bir telaş varmış. Annesi babası kendi bavullarını hazırlarken anneanesi de Aydan'a yardım etmiş. Her şey hazır olunca anneanesi, "Ben size buradan güle güle diyeyim, havaalanında bakarsınız çok heyecanlanırım," demiş. Sonra hepsini ayrı ayrı öpüp evine dönmüş.

Aydan'ın babası bavulları alıp aşağı indirmiş. Artık evden ayrılacaklarmış. Aydan birden, "Anne Pofpof tavşanı da yanıma alabilir miyim?" demiş.

Pofpof içi pamuk dolu, yumuşacık bir yapma tavşanmış. Ama Aydan'a

göre dünyanın en güzel oyuncak, canlı bir tavşan kadar değerliymiş Pofpof. Gece uyurken onu yanına alır, koca kulaklarına sarılıp yatarmış. Anneannesine gitse geceliği, diş fırçasıyla beraber tavşanını da götürürmüş.

Annesi Pofpofu almasına izin vermiş. "Al, elinde taşırsın," demiş. Sonra babası, "Hadi artık çabuk olun," diye seslenmiş.

Aydan Pofpof'u almak için odasına gitmiş ama Pofpof yatağın üstünde yokmuş. Aydan yatağın içine, altına bakmış ama Pofpofu bulamamış. Odanın içinde koşuşup her yeri aramış ama yok, yok, Pofpof yok.

Sonra Aydan mutfaka koşmuş. Bazen kahvaltı ederken Pofpof'u yanına oturturmuş. Belki mutfakta bıraktım diye düşünmüş. Ama oradaki iskemleler boşmuş.

Annesi gelip de, "Hadi artık gidiyoruz," deyince Aydan'ın gözleri birden dolu dolu oluvermiş, "Pofpof'u bulamıyorum!" demiş.

Annesiyle odayı bir daha aramışlar. Aydan bazen dışarıyı seyretsin diye Pofpof'u cam kenarına oturturmuş. Perdeleri açıp bakmışlar. Ama Pofpof gerçekten yokmuş. Oysa gece Pofpof'la uyuduğunu biliyormuş Aydan. Ya şimdi nasıl kaybolmuş?

Annesiyle evin her yanını dolaşmışlar ama Pofpof'u



bulamamışlar. Annesi "Artık vak-
timiz kalmadı. Sonra uçağı kaçı-
rırız," demiş. Aydan'ın elinden tutup aşağı
indirmiş. Arabada Aydan hiç
konuşmamış. Hep tavşanı düşünmüş.
Yanına alamadığına üzölmüş. Sonra,
evde kalsaydı da bulunsaydı, diye
geçirmiş içinden. Gerçekten kay-
bolduysa ne yaparım, diye üzölmüş.

Havaalanında bavullar, el çantaları,
her şey kontrolden geçiyormuş.
Aydan'ların bavulları da geçmiş.
Sonra kontrol eden memur, "Şu küçük
bavulu açar mısınız, bir bakalım,"
demiş.

Aydan'ın annesi anahtarı çıkarıp
bavulun kilidini açmış.

Memur bavulun kapağını kaldırıncı
bilin bakalım herkes niye şaşmış?
Bavulun tam üstünde Pofpof duruyor-
muş! Kontrol memuru Pofpof'u
görünce gülmeye başlamış. Aydan
hemen Pofpof'a sarılıp kucağına
almış. O zaman annesi, "Bak annean-
nen bavulunu hazırlarken Pofpof'u da
düşünmüş. Biz boşuna aramışız,"
demiş.

Böylece gezinin geri kalan kısmını
Pofpof, Aydan'ın kucağında yapmış.
O da ilk kez uçağı binmiş. Güle güle
Pofpof. Güle güle Aydan.



Fatih Erdoğan



ÇOCUKTUM UFACIKTIM
SİNEMADA ADAM KIZA
"SENİ SEVİYORUM" DEDİ.



ANNEME "SENİ SEVİYORUM," DEDİM
"BEN DE SENİ SEVİYORUM," DEDİ ANNEM.
"PEKİYA KARDEŞİMİ?" DİYE. SORDUM
"KARDEŞİNİ DE SEVİYORUM" DEDİ ANNEM.



"AMA BEN ÇOK KÖTÜYÜM.
OYUNCAKLARINI KIRDIM KOPARDIM KARDEŞİMİN"
"OLSUN," DEDİ ANNEM
"BEN SENİ YİNE DE SEVİYORUM."



"AMA BÜTÜN GİYSİLERİNİ KESTİM YIRTTIM,"
"OLSUN," DEDİ ANNEM
"BEN SENİ YİNE DE SEVİYORUM."



"AMA ONU UZAK ORMANLARA GÖTÜRDÜM..
YİRTİCİ HAYVANLARA BIRAKTIM!"
"OLSUN," DEDİ ANNEM
"BEN SENİ YİNE DE SEVİYORUM"



"AMA ONU KUTUPLARA GÖTÜRDÜM..
BUZLARIN İÇİNDE BIRAKTIM KAZAKSIZ!"
"OLSUN," DEDİ ANNEM
"BEN SENİ YİNE DE SEVİYORUM."



"AMA KIZGIN ÇÖLLERE GÖTÜRDÜM
GÜNEŞİN ALTINDA BIRAKTIM ŞAPKASIZ!"
"OLSUN," DEDİ ANNEM
"BEN SENİ YİNE DE SEVİYORUM"



"AMA AYA GÖTÜRDÜM ONU
KİMSESİZ VE YAPAYALNIZ BIRAKTIM
" OLSUN " DEDİ ANNEM
" BEN SENİ YİNEDE SEVİYORUM "



"AMA BEN GERÇEKTEN KÖTÜYÜM
ÇOK AMA ÇOK KÖTÜYÜM!"
"NE KADAR KÖTÜ OLURSAN OL..
BEN SENİ YİNE SEVİYORUM" DEDİ ANNEM



"ÖYLEYSE ARTIK AÇIKLAYABİLİRİM" DEDİM
BÜTÜN SÖLEDİKLERİM ŞAKAYDI YALNIZCA
BEN KARDEŞİMİ ÇOK SEVİYORUM
NE KADAR KÖTÜ OLSAM DA...



Vişne ve Kiraz



Selma diye bir küçük var,
Keskin sirke küpe zarar.
Selma haşin, pek sinirli,
"Benim," diyen bir kibirli.
Kırar döker, kavga eder,
Her konuda, "Haklıyım," der.
Bu huyuyla ünler saldı,
Günden güne yalnız kaldı.
Garip anne çok kök söktü,
Hep zorlandı, diller döktü.
Yola gelmez küçük Selma,
Sen boşuna hiç yorulma.
Fakat, ne de olsa, anne;
Arıyordu bir bahane.
Vermeliydi ona örnek,
Yumuşasın kızda yürek.
En sonunda dedi: "Buldum,
"Uzak değil şimdi yolum."
İşte Şurda çarşı az az,
Satın aldı vişne, kiraz.
Vişne, hem de kiraz iri...
Evde yağdı meyveleri.
Bir tabakta yan yanaydı;
Küçük kızda gözler kaydı.
İmrenmişti bal kiraza,
İrisinden attı ağza.

Dedi: "Aman, pek çok güzel,
"Buna derler, 'Gel keyfim gel'
Çok güzelmiş, vallah tadı,
Kiraz, bildim, bunun adı."

Anne hemen: "Devam," dedi.
Selma sonra vişne yedi.
Yüzü oldu buruş buruş
"Bu nedir ki etmez kuruş.
Yediğime oldum pişman.
Üstüm başım kıpkızıl kan.
Bir daha mı? Tövbe tövbe!
Meyve değil, sirke bu be."

Anne güldü: "Sana bir ders...
"Vişne gibi olma hiç ters.
Uzatanlar kızıma el,
Desinler: 'Bak huyu güzel.'
Yüzler gülsün seni gören.
Bu dersimi iyi öğren.
İşte sana örnek kiraz,
Aklın ersin buna biraz."

Cemal Erten

BİLİM-OYUN

Fatih Erdoğan

Orman Yangınları

GÖKOVA KÖRFEZİ'nin kıyısında Akyaka Köyü vardır. Akyaka'nın içine girmeyip sahilden batıya doğru ilerlerseniz, çamlarla kaplı güzel koylara ulaşırsınız. İşte geçen yıl Marmaris yangını tam bu sahilin karşı kıyısındaki tepeleri kararttı. Yanan ormanlara bakarak tatil yapmanın acısını Acar'a anlatıyordum ki, sordu:

"Ormanlar neden yanıyor?"

Cevabı basitti. Ama duraksadım. Bu basit cevabı Acar da verebilirdi. Bana niye sormuştu ki? Yani ormanları insanların yaktığı besbelli değil mi? Piknik ateşi yakıp iyice söndürmeden gitmek, ya da sigara atmak filan...

Yine de bunları söyledim. Kasıtlı olarak, arazi açmak için çıkarılan yangınları, ya da siyasi nedenlerle zarar vermek ya da dikkat çekmek için çıkarılan yangınları da söyledim. "Evet ama," dedi, "Bunlar ormanların neden yakıldığını anlatıyor. Bense neden yakıldığını değil, neden yandığını soruyorum."

Eveet. Çattık işte. Kafamda bir sürü sorun, oysa o kelimelerle oynuyor karşımda. Ama bozuntuya vermeden, "Haaa," dedim, "Yani bilimsel olarak soruyorsun. Oksijen filan..."

Sonra da anlatmaya başladım. Yanma için oksijen şart. Çünkü oksijen yanıcı bir gaz. Ama tek başına yeterli değil. Havada da hep oksijen var, ama durup dururken yanmıyor. Yanacak bir malzemenin de olması gerekiyor. Örneğin, odun, kağıt, saman, petrol gibi.

"İşte ormanda da oksijenle yanıcı malzeme bir araya gelince yangın çıkıyor," diyerek bitirdim sözlerimi.

Ama o sanki beni dinlemiyor gibiydi. Bana bakıyordu, ama gözleri sanki benden çok kafasının içindeki bir hayale odaklanmış gibiydi ve parlıyordu. Bu parıltıyı bir yerlerden tanıyor gibiydim. Evet evet! Bu parıltı, "Bana patlamış mısır yapar mısın?" parıltısıydı. Meğer deminden beri ben ayaklı ansiklopedi gibi yanma üzerine konuşup dururken, o beni dinlemek yerine patlamış mısır hayal ediyormuş. Eh, ben ona göstermezsem. Mısırları tencerenin içine koyup ateşi yaktım.

"Mısır istemedenden önce bana ne soracaktın?" dedi.

"Bir şey soracağımı ne biliyorsun?"

"Biliyorum çünkü her bilim-oyun yazısının sonunda bana bir şey soruyorsun. Üstelik bilim-oyunlarda benim adımla izinsiz kullanman yetmiyormuş gibi, benim söylemediğim şeyleri ara sıra benim yerime yazdığını da bilmez değilim."

"Şeyy, haklısın. İstersen bundan sonra kullanmam."

"Yo, yo. Onu demek istemedim. Haydi sorunu sor."

"Tamam. Soruyorum: Orman yangınlarıyla, piknik sonraları ormana atılan cam şişeler arasında ne gibi bir ilişki vardır?"

Acar bir an duraksadı.

"Şişeler mi?"

"Evet, şişeler... Cam şişeler. Biliyorsun, bazı insanlar ormana git-tiklerinde piknik yapmak için kendilerine en el değmemiş, en temiz yerleri ararlar. Oraya kilimlerini yayarlar, tüpgazlarını, çaydanlıklarını, karpuzlarını, karpuz kesmek için getirdikleri bıçak-larını, yiyecek sepetlerini, sofa örtülerini, meşrubat ve su şişelerini ve hatta rakı, şarap şişelerini o en temiz yere yerleştirip yerler içerler. Akşam olunca da karpuz, salatalık kabuklarını, zeytin çekirdeklerini, öteki yemek artıklarını ve boş şişelerini bir torbaya koyup yanlarında götürmek yerine, oracıkta bırakırlar. Sonra da köpekler gelip bu çöp-leri dağıtır, her yere yayar."

O sırada mısırlar patlamaya başladı.

"Niye patlıyor?" dedim.

"Ne niye patlıyor?"

"Mısırlar. Mısırlar niye patlıyor ve kartopu gibi bembeyaz açılıyor? İşte sana ikinci soru."

Cevaplarınızı bekliyorum. Birinci soru: Orman yangınlarıyla, piknikçilerin bıraktığı cam meşrubat şişeleri arasında nasıl bir ilişki var? İkinci soru: Mısırlar niçin patlıyor? Bilenlere bedava patlamış mısır tarifi.

18

Geçen ayki sorumuz:

Sütün içine biraz sıvıyağ katıp karıştırırsak yağlı sütümüz olur demiştik geçen sayıda. Meğerse olmamış, ne bilelim?

*Arayıp cevabı bildiren arkadaşlar dediler ki, sütün yoğunluğuyla, yağın yoğunluğu farklı. Ben yoğunluğun ne olduğunu sordum. Özgül ağırlık, dedi arkadaşlarımızdan biri. Yani bir santimetre kübünün ağırlığı özgül ağırlıkmış. Kenarları bir santim olan geometrik şekil kübü düşünün. (Eskiden **küb** denirdi, şimdi **küp** olmuş.) Bunun içine yağ koyup tartın, sonra da süt koyup tartın. Farklı ağırlıklar elde edeceksiniz, işte bu ağırlıklara denirmiş özgül ağırlık. Özgül ağırlıkları aynı olmayan maddeler de karışmazmış. Tıpkı zeytinyağı ile suyun karışmaması gibi. Sütçülerin süte neden kolaylıkla su karıştırabildiklerini anlamıştım. Sütle suyun yoğunlukları aynı olduğu için karışabiliyorlardı.*

İNSANLIĞIN UZUN YOLCULUĞU

Kaynak: Keşifler ve icatlar ansiklopedisi. Resimler: Paul Boesch



19

Üşüyorsunuz. Anneniz içerden kazağınızı getirip sırtınıza koyuyor. Kazağın yünleri arasındaki hava tabakası sizi soğuktan yalıtıyor. Mağara devrinde de soğuklar vardı. İnsanlar üşümek için bir şeyler giymek zorundaydı. Dolabı açıp uygun bir kazak ya da hırka seçme şansları da olamazdı tabii. Ayrıca, "İlle de Levi's 501 isterim," diye kapris yapacak halleri de yoktu. Ama hayvan derileri ve postları vardı yararlanabilecekleri. Bu derileri taşlarla keser, sonra da hayvan sinirleriyle veya sicimle birbirine eklerlerdi. Bu ekleme işi şöyle olurdu: Önce derilerin kenarlarına sivri taşlarla delik deler, sonra bu deliklerden hayvan sinirlerini elleriyle sokarak parçaları birbirine bağlardı. Bir gün biraz kafasını çalıştıran biri, deriye delik delmek için kullandığı ince uzun taşın bir ucuna da delik delip sicimi oraya taktı. Böylece hem delik deliniyor, hem de sicim delikten geçmiş oluyordu. İşte bu buluşun adı iğneydi. Basit bir buluş, ama düşünün, bu basit buluş olmasaydı şimdi kot pantolon giyebilir miydiniz? Ancak bir posta sarınıp gezinirdiniz ortalıkta. Pek de havalı olmazdı, değil mi?

Papağanlar



Papağanları ne kadar çok severiz. Bu ilginç kuşların adı anılınca hemen aklımıza insan gibi konuşabilme yetenekleri gelir. Papağanlar dünyanın bütün tropik bölgelerinde yaşarlar. Milattan önce Yunanlı bir doktor Hintçe konuşan tuhaf bir kuştan söz edince, uzak ülkeleri gezen maceracılar dönüşlerinde yanlarında bir papağan getirmeyi alışkanlık haline getirmişlerdi. Eski Roma'da papağanlar tıpkı kedi köpek gibi ev hayvanı olarak ilgi görürdü. Gümüş ve fildişinden yapılma kafeslerde tutulurlar, sahiplerine arkadaşlık ederlerdi. On sekizinci yüzyılda bazı İngiliz denizciler papağanları omuzlarında taşımaya başladılar. Aynı şeyi düşünüyorsunuz, değil mi? Evet, Robert Louis Stevenson'un ünlü *Define Adası*'ndaki Uzun John Silver da omzunda bir papağan taşırdı. Robinson Crusoe'nun da bir papağan arkadaşı

lduğunu hatırlarsınız.

Papağanlar neler yerler? Meyva, fındık, fıstık, ceviz, tahıl, omurcuk, kök ve küçük hayvanları severler. Yeni Zelanda'daki bir cins papağanın koyun leşlerinden beslendiğini, daha da inanılmazı, bu papağanın ara sıra canlı oyunlara da saldırdığını söylersek şaşırmayın.

Bazı papağanlar tıpkı ağaçkakanlar gibi yuva yapıyor, bazıları da baykuşlar gibi yuvasını kuytulara gizliyor, bir başka türü de başkasına ait kullanılmış yuvaları kullanıyor.

Bazı papağanlar balta girmemiş ormanlarda aşıyor, bazıları açık arazide, bazıları çöllerde, azıları da dağlarda yaşıyor. Hepsi iyi uçucu, Yeni Zelanda'lı *Kakapo* dışında; o uçmayı bilmiyor.

Papağanlar yavrularını anne baba birlikte büyütüyorlar. Çoğalma mevsimi dışında gürültülü sürüler halinde yaşıyorlar.

Afrika papağanları 9 tür muhabbet kuşuyla iri Afrika papağanından oluşuyor. (Muhabbet kuşlarının da aslında papağan olduğunu biliyorsunuz, değil mi?)

Macaw denilen Amazon papağanı da Orta ve Güney Amerika'da yaşıyor. *İbikli papağan*, *kırmızı papağan* ve öteki tür muhabbet kuşları da Avustralya ve çevresindeki adalarda yaşıyor.

The Hamlyn Children's Animal World Encyclopedia in Color'dan yararlanılarak çizilmiştir.



Flojiston

Kaç gündür babaannemin dilinden "Flojiston," sözcüğü düşmüyordu. Flojiston aşağı, Flojiston yukarı. "Babaanne flojiston diye bir şey var mı?" diye sorunca da aldığım cevap pek garipti.

"Hem var, hem yok," diye cevaplıyordu babaannem sorumu. Flojiston'un ne olduğunu bayağı merak eder olmuştum. Ben de başladım önüme gelen herkese sormaya.

"Baba Flojiston ne demek?"

"Flojiston mu? Hımm... Eski zamanlardan kalma bir şey. Galiba kimyasal bir maddenin eski adı." "Anne Flojiston ne demek?"

Resim: Zerrin Cebeci



"Sanırım eskiden moda olan bir dansın adı."

Nursel Abla, "Flojiston insanların kendini sevmesidir. Yani bir nevi nar-sistliktir," dedi. Bakkal Ahmet Amca, "Flojiston'dan babam çok bahsederdi. Bir zamanlar insanlar Flojiston olmadan yaşayamazmış. Eskiden bakkallarda satılmış. Şimdi neredeee? İyi ki aklıma getirdin. Yarın Mısır Çarşısı'na gidince bol bol Flojiston alayım da dükkanımda satayım," dedi.

Babamla gittiğimiz berberde hemen Flojiston'u sordum. Berber amca, "Flojiston bildiğim kadarıyla kan taşıdır. Yani biz ona kan taşı deriz. Traş ederken bazen insanların yüzü kesilir. O zaman kan taşıyla hemen akan kanı keseriz. Kan taşının diğer bir adı da flo-jistondur," dedi. Berberde sırasını bekleyen bir amca hemen söze karıştı. "Olur mu hiç? Flojiston, siyasette abartılı konuşmak sanatıdır. Hatta içine biraz da yalan karıştırıp olayları yuttur-ma diyebiliriz buna."

Berberin benden biraz büyük bir çırağı vardı. Başından beri iri kara göz-lerini açmış konuşmaları izliyordu. Sonunda dayanamadı, "Flojiston'un bir futbol terimi olduğunu çok iyi biliyo-rum. Kalecinin yaptığı bir hataya denir. Size şimdi açıklayamayacağım bir pozisyonda topa vurmasına flojiston dendiğini çok iyi biliyorum."

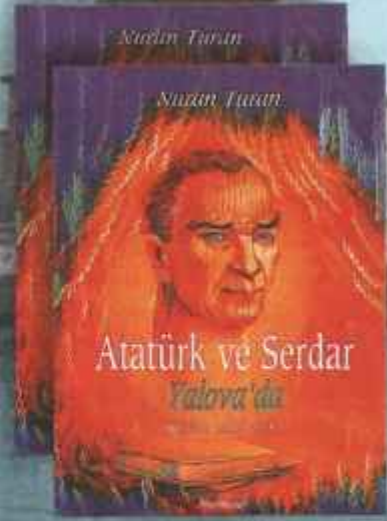
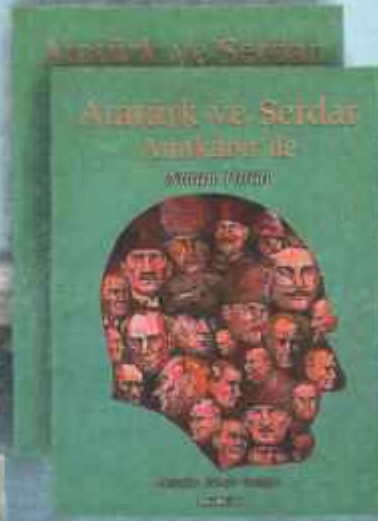
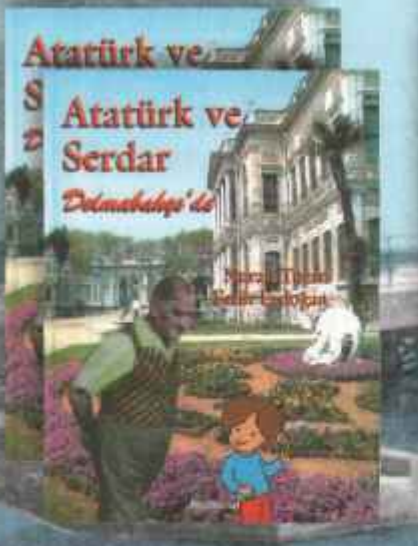
Bindiğimiz taksinin şoförü flojisto-nun araba motorunun bir parçası

olduğunu iddia etti. Anlayacağınız Flojiston kafamı iyice karıştırdı. Babamla girdiğimiz lokantada garson ne yiyeceğimi sordu. Ben hemen, "Flojiston," dedim. Garson, "Efendim flojiston kalmadı isterseniz fleminyon vereyim," deyince babamla ben gül-m-eye başladık. Babam, "Anlaşıldı sen kafaya taktın flojistonu. Ayrıca kimsenin senin sorunu cevaplayabileceğini sanmıyorum. Hadi eve gidelim babaannene sor öğren de rahatla," dedi.

Kapıdan girer girmez ben hemen, "Babaanne şu flojiston neyin nesi?" diye soruverdim. Babam da, "Anne şunu açıkla. Sabah-tan beri sormadığı insan kalmadı. Herkes -kendine göre bir açıklama yaptı. Sanırım işin doğrusunu yalnız sen biliyorsun," diye ekledi.

"İlahi Serdar. Ne var o kadar takılacak. Flojiston eskiden insanların var olduğuna inandığı bir maddeymiş. Yanma olayını flojistonla açıklıyor-larmış. Yanan varlıklardan flojiston açığa çıkınca yanma olayı gerçekleşiyor demişler. Sonradan oksijensiz ortamda yanma olayı gerçekleşmeyince flojisto-nun gerçek bir madde olmadığı ortaya çıkmış."

İşte böyle o gün bu gündür birisinin yalanını yakalayınca, "Flojiston," diyo-rum. Flojiston'un ne olduğunu sorunca da, "Git öğren," diyorum. Sonra da o yalancının flojistonu öğrenme çabasını keyifle izliyorum.



Okurdu...

Mavibulut

0212-252 63 75

mavibulut@superonline.com

Mavibulut Yayınları

Artık Kendim Boyayabilirim Fatih Erdoğan

Artık Kendim Çizebilirim Fatih Erdoğan

*

Aç Tırtıl Eric Carle

Annem ve Ben Leyla Sakpınar

Kardeşim ve Ben Leyla Sakpınar

Babam ve Ben Leyla Sakpınar

Dedem ve Ben Leyla Sakpınar

Sevgi Kitabı Nuran Turan *Attila Akdeniz*

Anneme Neler Oluyor? Özlem Mumcuoğlu *Huban Korman*

Uyuyamıyor musun Küçük Ayı? Waddell *Firth*

Fili Yuttu Bir Yılan Fatih Erdoğan

Beş Beyaz Benekli Baykuş Bana Bakıyor Fatih Erdoğan

Pabucumun Bağı Çözüldü Fatih Erdoğan

Okula Geç Kaldım Fatih Erdoğan

Dedem Bana Düdük Yaptı Fatih Erdoğan

Geçiyordum Uğradım Fatih Erdoğan

Ablam Bana Dil Çıkardı Fatih Erdoğan

Sınıfta Kaldım Haberim Yok Fatih Erdoğan

Kuşumu Kim Kışkırladı? Fatih Erdoğan

Beş Beyaz Benekli Baykuşun Dönüşü Fatih Erdoğan

Korkunc Korkuluğun Korkusu Fatih Erdoğan

Saklambaç Oyunu Nuran Turan *Mıstık*

Hemen Şimdi, Neden Olmasın Aysel Kartal *Attila Akdeniz*

Yağmur Yatağını Islatınca Jülide Sevim Aysun *Yıldız Sünnetçioğlu*

Kim Korkar Gambliğomdan Nuran Turan *Sibel Demirtaş*

Pofuduk Tembeller Ülkesinde İlda Delimenkanoğlu *Melek Öndün*

*

Pufpuf Ayı Bal Peşinde A. A. Milne *Shepard*

Pufpuf Ayı'nın Sıkışık Günleri A. A. Milne *Shepard*

Park Peri ve Belediye Başkanı Dilek Aykul Bishku *Betül Sayın*

Bayan Tutu Modaya Uyuyor Melek Güngör *Mustafa Delioğlu*

Gökyüzündeki Tuhaf Delik Dilek Aykul Bishku *Betül Sayın*

Bir Işık Bin Işık Handan Derya *Yıldırım Derya*

Halil'in Yeni Ayakkabıları Turan Akingüç *İnceer*

*

Serdar'ın Öyküleri Nuran Turan *Fehim Hadimoğlu*

Serdar'a Öyküler Nuran Turan *Saadet Ceylan*

Serdar'ın Zaman Yolculuğu Nuran Turan *Mehmet Koyunoğlu*

Babaannemin Öykü Sepeti Nuran Turan *Saadet Ceylan*

Serdar'ın Rüya Kapamı Nuran Turan *Mustafa Delioğlu*

Nasreddin Hoca Eğlence Köyü Nuran Turan *Nazan Erkmen*

Nasreddin Hoca ve Serdar Nuran Turan *Nazan Erkmen*

Kapadokya'nın Sırları Nuran Turan *Nuri Abaç*

Gönül Kuşu Michal Snunit *Fatih Erdoğan*

Atatürk ve Serdar Dolmabahçe'de Nuran Turan *Fatih Erdoğan*

*

Küçük Prens Saint-Exupery

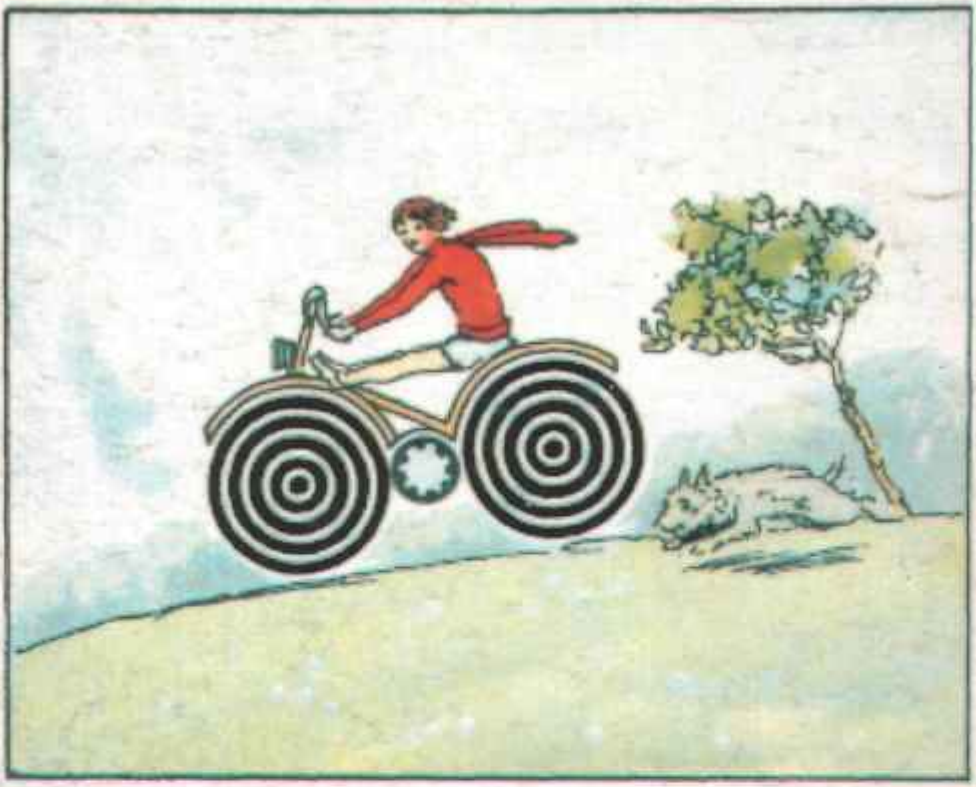
Uçurtmam Bulut Şimdi Sevim Ak *Behiç Ak*

Seni Seviyorum Coco Güngör Köknel *Emine İnkaya*

Penguen Tigi'nin Özlemi Melek Güngör *Mustafa Delioğlu*

Onu Seviyorum Fatih Erdoğan *Attila Akdeniz*

Sen Bir Kızılderilisin Hannes Janosch



Drayton and Co. 1926

Resme dikkatle
bakın. Ne görüyorsunuz?

Bir bisiklet. Bu bisikletin
tekerleklerini son hızla
döndürmek ister misiniz? Bunun
için yapacağınız şey son derece basit.
Resmi saat yönünde döndürmeye başlayın. Bu
arada sözleriniz tekerleklerde olsun. Haydi iyi

yolculuklar. Gözleriniz yorulunca Kırmızıfare'yi okuyun. İyigelir

Kırmızıfare'ye abone olmak için: 0212-252 63 75